

Чумак А.С., старший викладач
Індустріально-педагогічний факультет
Криворізький ДПУ

ВВЕДЕННЯ ПРОЕКТНО-МОДУЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ТЕХНІЧНОЇ ПРАЦІ

Перебудова українського суспільства на засадах відвертості, демократії, милосердя і поваги висуває на перший план людину, здатну забезпечити подальший рух країни шляхом прогресу. Таку людину може виховати лише демократична, гуманна національна школа. Концепцію національної школи розробило Міністерство освіти і науки України спільно з широкою освітянською громадськістю, виходячи з положень Конституції України.

Нова українська школа потребує переосмислення мети навчання і виховання, зміст провідних теоретико-методологічних принципів, змісту освіти і форм організації навчально-виховного процесу. Потребують оновлення критерії ефективності навчально-виховного процесу. В умовах переходу до ринку, підприємництва набувають дедалі більшого розвитку. Українська школа стала важливим чинником гармонізації особистих і громадських інтересів, різноманітних за рівнем матеріального забезпечення пластів населення. Це є однією з важливих умов підвищення ефективності навчання і виховання школярів та всієї діяльності школи. Велику роль в цьому процесі повинна відіграти сучасна навчальна робота загальноосвітньої середньої школи, сприяти формуванню всебічного розвитку особистості та поглибленню знань учнів з освітньої галузі „Технологія”, оскільки остання сприяє розширенню кругозору підростаючого покоління.

Як зазначає Н.Г.Ничкало: «... в нових соціально-економічних умовах переходу до ринкової економіки наш трудівник може бути конкурентоспроможний за наявності таких взаємопов'язаних чинників: розвиток інтелектуального потенціалу учнів, виховання їх духовності, високого професіоналізму» [2, с.3]. Тому актуальним залишається питання формування творчої особистості, яка б вирішувала питання конкурентоздатності в умовах ринку праці. Саме нестача ініціативних, творчих, кваліфікованих молодих спеціалістів – одна з причин ряду труднощів, що переживає в даний час Україна.

На сьогодні відчувається недостатність науково-методичних рекомендацій із проблем трудової підготовки, використання яких впливає

на практичну діяльність колективів навчальних закладів. Тому одне з головних завдань трудової підготовки в школі є формування в людині найкращих якостей особистості, надання учням творчого спрямування у вирішеннілюбих технологічних завдань. Необхідно накреслити перспективу самоствердження і сприяти розвитку здібностей.

Значення трудової підготовки важко переоцінити і в освітньому, і в виховному відношенні. Ось як визначає її значення О.М.Коберник: „Новий зміст і структура трудового навчання в 5-9 класах потребує певного переосмислення організації та методики занять стосовно проектно-технологічного підходу”[1, с. 2].

Однією з перспективних можливостей трудового навчання є розвиток творчої особистості в системі методів проектних технологій. Розглядаючи вимоги до підбору об'єктів проектування, ми вважаємо, що уроки трудового навчання мають бути побудовані на засадах організації проектної діяльності школярів. Проектно-технологічні знання базуються на технологічних поняттях, оскільки вони сприяють розумінню сутності творчого проекту. За їх допомогою розкриваються вимоги до виконання проекту, створюються умови для успішного вивчення властивостей матеріалів, які повинні використовуватися при розробці проектів; розкривається призначення інструментів та розробка їх конструкції.

Проектно-технологічні знання учнів повинні носити системний, цілісний характер і повинні здобуватися в процесі вивчення різних шкільних дисциплін, які викладаються в конкретному класі. На базі цих повинні розроблятися проекти та інша технологічна документація, що необхідна для виготовлення проекту.

Основні якості особистості, які формуються в процесі проектно-технологічної діяльності такі: техніко-конструкторський світогляд і технічне мислення, свідоме та відповідальне ставлення до навчання і праці, прагнення до самоосвіти, розвиток фантазії і уяви, сформоване відчуття краси, самостійність, працьовитість, естетичний та художній смак, культура праці та ін. Робота над проектом сприяє особистісно-орієнтовному навчанню школярів в процесі конкретної праці учнів з урахуванням їх інтересів. За визначенням О.М.Пехоти: „Все, що я пізнаю, я знаю, для чого це мені треба і де я можу ці знання застосувати”[3, с.4]. Створюються умови інтенсивного розвитку творчої пізнавальної активності учнів в процесі розробки проектів. Підбираючи об'єкти праці, вчителю необхідно звертати увагу, в першу чергу, на можливість удосконалення їх. Наприклад, пропонується розробити комбінований рейсмус для розмітки деталей. Учні вивчають будову двох рейсмусів: для просторової розмітки та площинної

розмітки. Різниця між ними досить значна, але учні повинні розробити один рейсмус, який можна використовувати в процесі як просторової розмітки, так і площинної. За їхніми пропозиціями можна визначити один кращий варіант, де в основу рейсмуса для просторової розмітки вставлено різьбовий конус, який може служити ніжною циркуля і сам рейсмус використаний як циркуль. Таким чином, учні учні бачать, що розробили сучасний рейсмус для просторової розмітки деталей універсальним, який може використовуватись як: циркуль, площинний рейсмус (для розмітки деталей з деревини) і просторовий рейсмус. Розробляючи технологічний проєкт, ми повинні удосконалювати інструменти, якими ми користуємось, а також предмети ужиткового характеру.

Аналіз педагогічної діяльності, досвід роботи кращих учителів та керівників навчальним процесом дозволяють зробити висновок, що головною умовою удосконалення навчально-виховного процесу у трудовій підготовці є професійна майстерність учителів, їх ерудиція, творчий підхід до використання всього найкращого, що є в педагогічній науці і практиці, постійний пошук найбільш результативних педагогічних рішень, критичний аналіз своєї діяльності тощо, це і є головні вимоги яким повинен відповідати кожен учитель.

В ході нашого дослідження ми з'ясували, що трудова підготовка учнів відіграє важливу роль у розвитку їх творчих здібностей за умови використання проєктно-модульної технології. Крім того виконання учнями творчих проєктів, виховує охайність, старанність, працелюбність, сумлінне відношення до праці, формує в учнів уміння та навички та вміння, які необхідні їм в практичній діяльності.

Нерідкі випадки, коли дитяче захоплення стає професією. Учні стають людьми, розуміючими сутність і цінність розробленого ними творчого проєкту. Трудова підготовка дозволяє залучити учнів до цікавої роботи, що збагачує їх внутрішній світ, заповнює творчою працею вільний час.

Найбільший ефект в педагогічній практиці на сучасному етапі дають нові форми, методи і засоби навчання. Для підвищення інтересу учнів до занять з проєктування та виготовлення виробів за проєктами необхідно постійно використовувати нові методичні заходи (проведення занять з використанням різних дидактичних засобів, проведення нестандартних уроків тощо. Необхідно приділяти більше уваги самостійній роботі учнів з літературою, удосконаленню пристосувань та інструментів.

„Трудова діяльність невід'ємно пов'язана з творчим розвитком особистості, розвитком здібностей, таланту”, - справедливо зауважував

Д.О.Тхоржевський [4, с.118]. Проектування та виготовлення виробів із різноманітних матеріалів розглядається як один з найважливіших засобів у вирішенні задач, поставлених перед школою в галузі трудового навчання учнів.

Ми певною мірою розкрили питання використання та виготовлення дидактичних засобів в процесі трудової підготовки. Йдеться також про реалізацію принципу наочності, що відіграє головну роль на заняттях з трудового навчання (зразки, фотокартки, малюнки учнів і таке інше можна успішно використовувати в процесі навчання та виховання підрастаючого покоління.

Вивчивши досвід учителів ми переконалися, що застосування на практиці дидактичних засобів в процесі проектно-модульної технології, при виготовленні виробів, дозволяють розвивати творчі здібності учнів.

В основу методики проектно-модульної технології в процесі навчальної роботи з учнями, за модулем проектування та виготовлення виробів з металу та деревини, покладена орієнтація на самостійну роботу школярів. І це не випадково. Орієнтуючись у своїй творчій діяльності на народні традиції, учні відкривають нові естетичні властивості, які притаманні обробляемим матеріалам, які стають в процесі вироблення гарними, корисними предметами. Заняття з проектування та виготовлення виробів з матеріалів позитивно впливає на ставлення підлітків до праці взагалі.

Виконання виробів надає школярам задоволення, радість, естетичну насолоду. Обробка матеріалів розкриває можливості учнів для різнобічної діяльності, для гідного використання власної енергії, відвертає від „пустого” витрачання часу.

У даній статті розкрита суть трудової підготовки, яка стала невід'ємною частиною усієї системи навчання і виховання підрастаючого покоління. Особлива увага приділена проектно-модульній технології, що використовується на уроках технічної праці.

Вважаємо, що в залежності від того, яким буде продовження трудової підготовки, залежить виховання підлітків. Виготовити інструменти, пристосування, дидактичні матеріали доступно в самій шкільній майстерні руками школярів. Матеріали для проведення занять можна знайти в оточуючому середовищі: відрізки прокату, шматки дроту та інших матеріалів, які можна використати в процесі трудового навчання.

Пробудити у кожного учня творчий інтерес, навчити працювати, допомагати зрозуміти та знайти себе, зробити перші кроки у творчості

для радісного, щасливого і наповненого змістом життя – з цією метою відбувається введення в навчальний процес проектно-модульної технології, яке створює умови для творчої праці та самостійності при виготовленні об'єктів праці. Проте, об'єкти праці повинні відповідати віковим особливостям учнів. Кожен об'єкт має відповідати не тільки фізичним та розумовим здібностям школяра, але й вимогам шкільних програм. Кожен виріб не може виходити по своїй складності за межі програм. При розробці проектів бажано використовувати комп'ютерну техніку для їх розробки, але не бажано використовувати принтери, сканери та іншу копіювальну техніку при отриманні зображень розробленого проекту. Кожен учень має вміти переносити зображення на папір з монітору за допомогою: окоміру, рук, лінійки, олівця. Названі чинники впливають на розвиток особистості і додатково створюють умови для її творчого розвитку. Крім того, це створює умови для формування самостійності в процесі роботи над переносом зображення і в певній мірі, розвиває креслярські задатки школярів. Звичайно, цю задачу не під силу вирішити одному педагогу, а потребує взаємодії вчителів, проте впровадження проектно-модульної технології допоможе вирішувати поставлені завдання.

Використана література

1. Кoberник О.М. Урок трудового навчання в умовах проектно-технологічної системи // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2006. - №1. – С.2-5.
2. Ничкало Н.Г. На порозі нового тисячоліття // Рідна школа.- 1998. - №3. С.3-5.
3. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко та ін. – К.: А.С.К., 2001. – 256с.
4. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання: Загальні засади методики трудового навчання. – К.: РННЦ „ДНІТ”, 2000. – Частина II. - 248с.